

HUMANISTISCHE DOCUMENTATIEDIENST

BLEYENBURGSTRAAT 1, UTRECHT

Uitgave van de Stichting Humanistisch Centrum Mens en Wereld

VERSCHIJNT PERIODIEK - ABONNEMENTSPRIJS fl. 3.- PER JAAR

Bij publicatie van gegevens, welke de Persdienst uit andere bladen heeft overgenomen, dient de oorspronkelijke bron te worden vermeld. - Postgiro No 304960 t.n.v. HUMANISTISCH VERBOND te UTRECHT - Telefoon K 3400-10163

MEI 1956

5e Jaargang Nr. 3.

I N H O U D S O P G A V E.

I. HUMANISTISCH NIEUWS.

Jaarverslag Humanistisch Centrum Mens en Wereld. Blz. 38

HUMANISTISCH VERBOND.

a. Raadsliedenconferentie op De Ark (verslag). " 38
b. Sprekersconferentie " 38

STICHTING SOCRATES.

a. Landdag " 38
b. Zomerschool " 38
c. Verslag landdag dd. 27 mei 1956 " 41

HUMANISTISCHE JONGEREN GEMEENSCHAP.

a. Algemene Vergadering " 38
b. Aankondiging Zomerkamp " 39
c. Conferentie " 39

HUMANITAS, VERENIGING VOOR MAATSCHAPPELIJK WERK OP

HUMANISTISCHE GRONDSLAG.

a. Eigen kantoor in Arnhem " 39
b. Bejaarden-societeiten in Rotterdam " 39
c. Reclasserings-weekend in Arnhem " 39
d. Stertocht voor bejaarden " 39

HUMANISTISCHE JEUGDBEWEGING.

Verslag werkzaamheden " 39
Kampen " 40

STUDENTEN VERENIGING OP HUMANISTISCHE GRONDSLAG.

Samenstelling Hoofdbestuur " 40

HUMANISTISCH THUISFRONT.

Mededeling " 40

HUMANISTISCHE WERKGEMEENSCHAP IN DE PARTIJ VAN DE ARBEID.

Verslag jaarvergadering dd. 12 mei 1956 " 40/41

RADIOLEZINGEN.

" 42

II. VAN ALLE KANTEN.

<u>Verslagen Congres Humanistisch Verbond</u>	Blz. 42
Vrijheid en Democratie over de openingsrede op het congres	" 42
<u>Subsidie-nieuws (N.R.Ct.)</u>	" 43
<u>Forum-avonden.</u> (Handelsblad en Het Vrije Volk)	" 43/44
<u>Zo de ouden zongen</u>	"
Jeugdgemeenteraad in Amsterdam (Algemeen Handelsblad)	" 44
<u>"De Hervormde Kerk" over het Humanistisch Verbond</u>	" 44
<u>De Vrijdenker over discussie Nieuwe Stemmen/Mens en Wereld</u>	" 45

HUMANISTISCH NIEUWS

HUMANISTISCH VERBOND.

"Tussen de seizoenen" zouden wij als motto kunnen meegeven aan dit nummer. Het verenigingsleven verkeert op de grens tussen winterseizoen en zomergeneugten. Over de zomerplannen van de Humanistische organisaties hebben wij U in het vorig nummer al uitvoerig ingelicht. Op het moment dat dit nummer moest worden voorbereid waren de Pinksterdagen met hun bijeenkomsten nog niet verstreken, zodat wij U daarover nog niets naders kunnen mededelen. Dit kleine hiaat in de (overigens zeker niet geheel opgedroogde) stroom van feitelijk nieuws is een mooie gelegenheid Uw aandacht te vragen voor de Stichting Humanistisch Centrum Mens en Wereld, de overkoepelende organisatie van verschillende Humanistische verenigingen en instellingen. Deze Stichting verzorgt ook de uitgave van dit blad. Het jaarverslag van deze Stichting is verschenen en als bijlage aan dit nummer gehecht. Wij raden U aan: leest U dit verslag eens rustig door (zo erg lang is het niet). U zult vermoedelijk hierin nog wel iets vinden over Humanistische activiteiten, welke U tot dusver onbekend waren

-o-

RAADSLIEDENCONFERENTIE OP DE ARK.

Op zaterdag 28 en zondag 29 april werd op De Ark in Nunspeet een conferentie gehouden van de raadslieden, die betrokken zijn bij de praktische arbeid onder de gedetineerden, in de arbeiderskampen en in de gemeenschappen. De opkomst was verheugend goed. Zaterdagavond hield Dr. V.W.D. Schenk, psychiater in Den Haag een inleiding over de geestelijk gestoorde mens, een uitermate belangrijk onderwerp voor allen, die zich ten doel hebben gesteld de medemens, die in geestelijke nood verkeert bijstand te verlenen.

De inleiding werd gevolgd door een levendige discussie. De leidende gedachte was die avond wel: dat bij onze bemoeiingen met de geestelijk gestoorde mens een zeer grote bedachtzaamheid is vereist en dat wij de geestelijk gestoorde steeds als mede-mens hebben te aanvaarden. Zondagochtend werden onder leiding van de Heren Pols en Schonk sectie-vergaderingen gehouden.

-o-

SPREKERSCONFERENTIE.

Het H.V. hoopt op 17 juni a.s. te Utrecht een sprekersconferentie te houden.

-o-

STICHTING SOCRATES.

De Landdag op 27 mei te Amersfoort over Wetenschap en Wereldbeeld en de Zomerschool van 23 tot 28 juli over Humanisme en Kunst, ~~eveneens~~ te Amersfoort, hebben wij in het vorig nummer al aangekondigd. Deze bijeenkomsten worden georganiseerd door de Humanistische Stichting Socrates.

-o-

HUMANISTISCHE JONGEREN GEMEENSCHAP.

De H.J.G. deelt ons het volgende mede:

Langzamerhand loopt het "vergaderseizoen" in de H.J.G. af. De zon en de lente doen zich gelden. De programma's vermelden steeds meer wandelingen en week-endjes.

Een laatste vergaderstuiptrekking is de buitengewone A.V. die de H.J.G. op 3 juni in Utrecht houdt teneinde, op verzoek van het hoofdbestuur van het Humanistisch Verbond nog weer eens verder te praten over het kampreglement, zoals dat op de AV van 10/11 maart werd aanvaard.

Het H.J.G.-zomerkamp slaat dit jaar de tenten op in Houffalize in de Belgische Ardennen. Voor het luttel bedrag van f.25.-- kamperen we daar van 4 - 12 augustus. Men kan zich hiervoor opgeven bij Marjo Westhof, Wilgenstraat 94, Haarlem.

Als deze "Documentatie" uitkomt hebben we onze eerste bijeenkomst van het "schaduw-kabinet" achter de rug. Deze Raad van Advies bestaat uit vertegenwoordigers van groepen gemeenschappen. De AV 1956 stelde deze raad in teneinde het Hoofdbestuur gelegenheid te geven met vertegenwoordigers van de gemeenschappen van gedachten te wisselen over zaken van algemeen belang, zoals de samenstelling van het programma, gang van zaken in bepaalde gemeenschappen. En om de gemeenschap in staat te stellen overleg te plegen met anderen over moeilijkheden die zich voordoen bij het organisatorische werk. We verwachten van het werk van dit instituut wel enig resultaat.

-o-

HUMANITAS, VERENIGING VOOR MAATSCHAPPELIJK WERK OP HUMANISTISCHE GRONDSLAG.

Eigen kantoor in Arnhem.

Arnhem heeft een eigen kantoor! Het is sinds 1 april gevestigd aan de Amsterdamse weg 42-a. De spreekuren zijn maandag-, woensdag- en zaterdag van 8.30 tot 10 uur en donderdagavond van 7.30 tot 9 uur.

Vóór die datum genoot Humanitas onderdak in kantoren van andere organisaties.

Bejaarden-sociëteiten in Rotterdam.

De Rotterdamse afdeling van Humanitas opende op 25 april twee bejaardensociëteiten. Dat zijn de 10de en de 11de in de reeks, welke deze afdeling in de loop der jaren op verschillende punten van de stad heeft opgericht. Het nieuwste tweetal is gevestigd in "Ons Huis" in de Gouvernestraat en West End in de Schipperstraat.

Reclasserings-weekend in Arnhem.

Op 5 en 6 mei werd een landelijk studie-weekend voor de reclasseringsmedewerkers georganiseerd. Meer dan 100 personen namen deel aan deze zeer geslaagde studie-conferentie. Dr. J. Kloek sprak over "De psychische achtergronden van delicten" en de Heer De Graan over "Onze verhouding tot het gezin van de reclassent". Er werd een discussie gehouden onder leiding van een forum.

Stertocht voor bejaarden.

Op 15 juni a.s. wordt een stertocht voor bejaarden gehouden met meer dan 1000 deelnemers. Zij zullen elkaar in Arnhem treffen, waar de VARA in Muis Sacrum een ontspanningsprogramma zal aanbieden.

-o-

HUMANISTISCHE JEUGDBEWEGING.

Van de zijde van de H.J.B. ontvingen wij de volgende mededelingen :

Het is vrijwel onmogelijk te zeggen hoeveel leden de H.J.B. thans heeft; de laatste tijd groeit de vereniging in een adembenemend tempo. Waren er bij het begin van het jaar 109 mensen, die van al het schone, dat de H.J.B. biedt, profiteerden, op 1 mei waren het er 161; in vier maanden dus ongeveer 50% winst! Gemiddeld komt er iedere dag een lid bij, zodat de kans wel vrij groot begint te worden dat we in één jaar ons ledental verdubbeld zullen hebben. En dan zijn er nóg mensen, die durven beweren dat de H.J.B. geen bestaansrecht heeft; de arme zwartkijkers. Overigens stelt deze enorme groei ons natuurlijk wel voor enige problemen: hoe meer leden, hoe meer tijd er van de besturen geëist wordt (en dat in de examentijd); hoe meer geld ook. En beide zaken zijn helaas nog té schaars. Enfin, een goed verstaander heeft slechts een half woord nodig: ons gironummer is: 65.15.11, t.n.v. penningmeester H.J.B., Rotterdam.

In verschillende afdelingen zijn de komende verkiezingen momenteel het onderwerp van discussie. De merkwaardigste uitspraken worden soms tijdens de felle debatten geboren. Laatst vroeg iemand wat nu eigenlijk C.H.U. betekende; nauwelijks was de eerste letter haar duidelijk geworden of ze schreeuwde "ik moet nodig naar catechisatie"....

De Kampen.

Over het Pinksterkamp valt nog niet veel te zeggen (op het moment van schrijven moet het nog plaatsvinden). Vast staat dat er veel mensen aan deelnemen. Als het weer zich nu maar zo houdt als in onze almanak staat, dan moet succes wel haast verzekerd zijn.

De organisatie van de beide zomerkampen verloopt tot nu toe uitstekend. Een folder hierover is bij Dik van Kreveld, Fonteinstraat 2, Leeuwarden te verkrijgen. De voornaamste gegevens zijn: plaats Terschelling, data resp. 14 - 21 en 21 - 28 juli, leiding "beproefd", kampprijs f.25.--, sluitingsdatum voor opgave 27 juni. Hoe droog en zakelijk zijn die gegevens. De kampen echter worden op deze parcel der Noordzee-eilanden met zijn prachtige stranden, natuurreservaten, bossen en wat dies meer zij, des te gezelliger, al hopen we dat ze ook droog zullen blijven. Maar goede wijn behoeft geen krans.

-o-

STUDENTEN VERENIGING OP HUMANISTISCHE GRONDSLAG.

Op de te Nunspeet op 28 en 29 april gehouden voorjaarsconferentie werd het bestuur van de S.V.H.G. als volgt samengesteld:

A. Compagner, praeses

Mej. M. van der Wissel, ab-actis 1a adres: Kinderdijkstraat 58-II, Amsterdam

J. Hartog, fiscus

Mej. S. Boerlage, ab-actis 11a

A.W. Walter, vice-praeses.

-o-

HUMANISTISCH THUISFRONT.

Het Humanistisch Thuisfront deelt ons mede:

Het innen van onze contributies voor het jaar 1956 geeft mij aanleiding tot enkele opmerkingen. Bij de oproep, welke wij tot onze contribuanten richtten, bleek dat er nog steeds zijn, die Thuisfront, Humanitas en Verbond òf verwisselen òf als één geheel zien. Wij willen daarom de lezers verzoeken er bij hun propaganda voor het Thuisfront op te wijzen, dat dit, zowel organisatorisch, als financieel geheel los staat van zowel Verbond als Humanitas, dat wij elkaar over en weer ook geen enkele financiële steun verlenen. Het Thuisfront is dus naast de slechts zeer ten dele toereikende overheidssubsidies, geheel aangewezen op de financiële steun der Humanisten-zelf.

Waarmee we maar willen zeggen, dat U Uw contributie (minimaal f.2.50) kunt storten op girorekening Nr.52.36.34 ten name van het Humanistisch Thuisfront, Hekelveld 16, Amsterdam.

-o-

HUMANISTISCHE WERKGEMEENSCHAP IN DE PARTIJ VAN DE ARBEID.

Jaarvergadering van de Humanistische Werkgemeenschap in de P.v.d.A.

Op 12 mei j.l. werd in Amersfoort de jaarvergadering van de H.W.G. gehouden. Vrijwel alle afdelingen waren vertegenwoordigd en bovendien waren er verschillende belangstellende leden uit Amersfoort aanwezig.- In het openingswoord van de wnd voorzitter H. van Es wees deze op de gunstige ontwikkeling der H.W.G. Het ledental nadert de 3500 en de afdeling Amsterdam schreef 1 mei j.l. haar 1000e lid in. Spr. bracht het afdelingsbestuur en in het bijzonder de aktieve secretaresse Rie ter Heege hulde voor de ontplooiide activiteit in Amsterdam.

Na een begroetingswoord van de Heer Pols namens de afd. Amersfoort werden de huishoudelijke zaken afgedaan. Uit de afdelingen kwamen daarbij waarderende woorden aan het adres van bestuur en redactie tot uiting. Verder werden er suggesties gedaan voor de verdere ontplooiing der werkgemeenschap. Bij de bestuursverkiezing werd Dr. G. Stellinga tot voorzitter benoemd en tot nieuwe bestuursleden Mej. R. ter Heege, Drs. A.E. Vermeer en J. Moes in

de drie vacatures. - Na de thee nam de nieuw benoemde voorzitter de hamer over en gaf hij Dr. J.P. van Praag gelegenheid, zijn inleiding te houden over "Kerk en Overheid". In een uitermate boeiend betoog schetste spreker de situatie, zoals deze thans is, waarbij hij kritiek oefende op de bejegening, die wij humanisten ondervinden van bepaalde confessionele zijde. Men aanvaardt ons niet, zoals wij de anderen aanvaarden, men eerbiedigt ons wel als mensen, doch zonder onze overtuiging. Samen leven zou mogelijk moeten zijn in plaats van náást elkaar te leven. Neutraliteit van de Overheid verwierp spr. Sprekende over de behandeling van de crematiewet keurde spr. het af, dat de confessionelen hun visie op het leven willen opleggen aan anderen. In onze volksgemeenschap moet men uitgaan van wederzijdse eerbiediging. Voor de bijzondere eisen, die de Kerk uit haar sfeer aan de Staat kan stellen heeft spr. begrip, doch men zal ons, humanisten, ons eigen leven moeten laten leven al zijn wij slechts Samaritanen. - Na een interessante gedachtenwisseling over de inleiding volgde het slotwoord van Dr. Stellinga, waarin deze zijn voldoening uitsprak over deze bijzonder goed geslaagde bijeenkomst.

-0-

VERSLAG LANDDAG VAN DE HUMANISTISCHE STICHTING "SOCRATES"

Wetenschap en Wereldbeeld.

Onder voorzitterschap van Prof. Dr. G. Stuiveling vond zaterdag 27 mei in de Internationale School voor Wijsbegeerte de druk bezochte vierde landdag van de Humanistische Stichting "Socrates" plaats. Aan de orde was het onderwerp "Wetenschap en Wereldbeeld", dat door twee inleiders, resp. de Gentse bioloog Prof. Dr. L. de Coninck en de Utrechtse astronoom Prof. Dr. M.G.I. Minnaert, werd belicht, waarna een uitgebreide gedachtenwisseling volgde.

Na een inleidend woord van Prof. Stuiveling, waarin deze o.a. een beroep deed op de aanwezigen tot meer steun aan de Stichting, besprak Prof. Minnaert het onderwerp van deze dag van de anorganisch-mechanistische zijde. In een boeiend betoog schetste hij in vogelvlucht de ontwikkeling van de natuurwetenschap vanaf de klassieke opvattingen tot de nieuwste tijd. Fundamenteel is het moderne inzicht in de beperking van de natuurwetenschap, die niet verder kan gaan dan eigenschappen en gedragingen van de materie te onderzoeken. De kern van het betoog betrof het karakter van de natuurwet in de verschijnselen van het heelal: de natuurwet is het enige, wat we in de natuur kunnen kennen; filosofische vragen, bijv. naar het doel, vallen als menselijke toevoeging buiten het bestek van de zuivere natuurwetenschap. De moderne onderzoekingen betreffende de grenzen van ruimte en tijd, de constante lichtsnelheid, het onbegrensd uitdijend heelal gepaard met de eindigheid c.q. het pulserend karakter daarvan, Planck's quantentheorie, de invloed van de waarneming op het waargenomen, de kwestie van wetmatigheid en/of onwetmatigheid der natuurverschijnselen, dit waren de belangrijkste punten uit het betoog van Prof. Minnaert. Hij waarschuwde zijn toehoorders voor grensoverschrijding der zuivere natuurwetenschap: het wereldbeeld is uitsluitend het beeld, dat de wetenschap vormt; al het andere is speculatie.

Prof. de Coninck benaderde het vraagstuk van biologische zijde. In een sprankelende voordracht besprak hij het probleem van het leven, waarvan als enig criterium gelden kan, dat het vreemde elementen kan assimileren. Centraal in zijn rede was het accent, dat spr. legde op het belang van de materiële (chemische) kant van de levensprocessen, ook bij de mens. Ontbreekt bijv. één bepaald hormoon, dan komt er van het menselijke niets terecht. De besturing van de geestelijke factoren is nog niet zo ver gevorderd als die van de materiële. Prof. de Coninck stelde echter zoveel vertrouwen in de voortschrijding der wetenschap, dat hij het mogelijk achtte, dat de mens eenmaal ook de geestelijke problemen langs wetenschappelijke weg zal kunnen oplossen.

De geanimeerde discussie, die op de lezingen volgde, demonstreerde het succes van deze landdag, waar de deelnemers ongetwijfeld met voldoening op terug zullen zien. De School voor Wijsbegeerte was als zovele malen reeds een ideaal oord voor een dergelijke op hoog niveau staande wetenschapsbeoefening.

G.C.A. Schrijvers.

RADIOLEZINGEN.

13 mei :	Dr.J.C. Brandt Corstius	over: "We moeten maar wurmen".
21 mei :	G. Eekman	over: "Vacantie met een "achtergrond".
27 mei :	Mevr. M.H.Spruitenbergh-Dwars	over: "Buddhistisch leven".
3 juni:	Dr. J.P. van Praag	over: "Waarom was het ook weer?".
10 juni:	P. Spigt	over: "Het kwaad is dakloos".

=====

VAN ALLE KANTEN.

Van het Congres van het Humanistisch Verbond werd, voorzover onze inlichtingen strekken, in 16 dagbladen een verslag gegeven.

Vrijheid en Democratie van 11 mei 1956 komt terug op de openingsrede van het congres, uitgesproken door de Voorzitter van het H.V., Dr.J.P. van Praag, en zegt daarover onder meer:

De voorzitter van het Humanistisch Verbond, Dr.J.P. van Praag, heeft tijdens het 10e congres van het H.V. op 21 en 22 april een rede uitgesproken, waaraan wij het volgende ontleenen (men zie ook "Mens en Wereld" van 28 april):

"Het klimaat in Nederland is niet zo, dat het ons het gevoel kan geven, steeds gerespecteerd te worden in onze overtuigingen. Vandaar ook onze aarzeling bijvoorbeeld tegenover de nu alom aan de orde gestelde subsidiëring van kerkebouw en kerkedienaren. Wij staan niet op het standpunt van een staat, die zich niets aan het geestelijk leven van zijn onderdanen gelegen laat liggen. Maar de daaruit voortvloeiende bereidheid tot aanvaarding van subsidies als de zoëven genoemde, wordt geremd door de twijfel, of men ook het geestelijk leven der niet-godsdienstige Nederlanders op overeenkomstige wijze positief steunen wil. Alleen als men deze vraag ondubbelzinnig beantwoordt, zijn de hier bedoelde subsidies zonder discriminatie en dus zonder burgertwist mogelijk".

Gelijk met ziet, stemt het standpunt van Dr. van Praag inzake gemeentelijke c.q. rijkssubsidies voor kerkelijke doeleinden overeen met dat van Prof. Dr. G. van den Bergh, gelijk wij het in ons weekblad van 25 februari hebben weergegeven. Men mag nu wel aannemen, dat het Humanistisch Verbond als geheel in aanmerking wenst te komen voor overheidssubsidie op voet van gelijkheid met kerken en kerkelijke instellingen, gezien de beide gezaghebbende uitspraken. Trouwens, het Humanistisch Thuisfront ontvangt reeds subsidie van rijk, provincies en gemeenten, gelijk in "Mens en Wereld" van 14 april met voldoening gemeld is. Doch anders staat de zaak in Breda, Tilburg en Oss, alwaar door plaatselijke gemeenteraden afwijzend is beschikt op een verzoek van de humanistische vereniging voor maatschappelijk werk "Humanitas" om gemeentelijke subsidie.

Vrijheid en Democratie vervolgt met een overzicht van de situatie op subsidiegebied en schrijft dan:

Wij voor ons geloven, dat slechts één bevredigende oplossing van het vraagstuk mogelijk is, n.l. deze: de Overheid onthoude zich te enen male van subsidie aan kerkelijke en buitenkerkelijke lichamen. Wij betreuren het, dat het Humanistisch Verbond van meet af dit standpunt niet gedeeld heeft. Thans is het voor het Humanistisch Verbond moeilijk, terug te keren op de dwalingen zijns weegs. Toch hopen wij, dat in het Humanistisch Verbond stemmen zullen opgaan, die, met ons uitgaande van het beginsel van scheiding tussen Kerk en Staat, zullen pleiten voor het afzien van overheidssubsidies en de aanvragen hiertoe.

Het bestuur van het Humanistisch Thuisfront schreef in "Mens en Wereld" van 14 april: "Het bestuur spreekt nog eens als zijn mening uit, dat voor verdere groei van zijn arbeid de steun en toewijding van alle humanistisch voelende Nederlanders nodig is". Wij zouden hieraan toe willen voegen: Wanneer men dit inziet, moet men niet tegelijkertijd bij overheidsinstanties om subsidie aankloppen. De steun en toewijding van alle humanistisch voelende Nederlanders moet genoegzaam zijn.

P.D. van Royen.

Subsidie-nieuws.

Zoals U weet, weigerde de Eindhovense Gemeenteraad de inwilliging van een verzoek om subsidie van Humanitas. Wij deelden dit reeds mee in het vorige nummer. Ter completering van Uw Documentatie vermelden wij nog, dat de N.R.Ct. van 12 april 1956 een uitvoerig verslag van de Raadszitting over dit onderwerp heeft opgenomen.

Wassenaar wijst Eindhoven de weg.

Onder deze titel publiceerde de N.R.Ct. van 13 april een verslagje van een Wassenaarse Raadszitting, dat wij hier in zijn geheel voor U overnemen:

Dat het ook wel anders kan, dan te Eindhoven, waar woensdagavond de katholieke meerderheid in de raad, hand in hand met de twee leden tellende protestants-christelijke fractie, op voorstel van B. en W. heeft besloten geen subsidie te verlenen aan Humanitas voor haar maatschappelijk werk - gelijk wij gisteren hebben gemeld, heeft slechts één lid van de K.V.P. een ander standpunt ingenomen - heeft, naar wij in de Haagse Courant lezen, op dezelfde avond de raad van Wassenaar bewezen. Ook daar was een afwijzend prae-advies van B. en W. op een verzoek om subsidie - in dit geval van het Humanistisch Thuisfront - en ook daar hebben V.V.D. en P.v.d.A. een lans gebroken voor het denkbeeld alle thuisfronten op gelijke wijze te behandelen.

Reeds meermalen heeft deze kwestie in de Wassenaarse raad gespeeld. Steeds heeft de fractie van de K.V.P., die de meerderheid heeft, haar medewerking aan de subsidieverlening geweigerd op grond van dezelfde redenen, welke ook in de Eindhovense raad zo breed zijn uitgemeten (men zie ons blad van gisteren). Maar dit jaar bleken de meningen in deze fractie verdeeld te zijn. Dr. J.J.M. Veraart was de woordvoerder van een minderheid uit deze fractie. In zijn rede stelde hij voorop, dat zijn bezwaren tegen het Humanistisch Verbond als zodanig, dat het bestaan van een God in het midden laat, onverminderd van kracht blijven. Maar op grond van de eerbiediging van andere levensovertuigingen en uit overwegingen van rechtsgelijkheid pleitte hij voor gelijke behandeling van de drie thuisfronten. Twee van zijn geestverwanten bleken hem in deze zienswijze te volgen. Was tot nu toe bij de stemming de verhouding 11:8 geweest ten nadele van de subsidieverlening, deze keer is, doordat drie K.V.P.-ers "doorbraken", met 11 tegen 8 stemmen besloten, tegen het advies van B. en W. in het gevraagde subsidie wel te verlenen.

Forum-avonden.

De gemeenschappen van het H.V., Den Haag en Amsterdam hadden ieder een gespreksavond met andersdenkenden.

In Amsterdam waren het Prof. Dr. A.A. van Ruler (Ned. Herv.), Dr. B. Delfgaauw (R.K.), Prof. Dr. J.H. Bavinek (Geref.) en Dr. J.P. van Praag (Hum.), die onder leiding van de Heer P.A. Pels discussieerden in Kras over verdraagzaamheid.

Het Algemeen Handelsblad van 26 april kwalificeerde het debat als "een voorbeeldig symposium, niet beter te kenschetsen dan als een dispuut tussen welgezinden, geen strijd van vijanden".

Den Haag had een discussie over het thema "goed en kwaad", tussen Prof. Dr. B.A. Barendse (R.K.), Prof. G.C. van Niftrik (Prot. Chr.) en Dr. A.L. Constandse (Hum.).

Het Vrije Volk van 4 mei 1956 gaf een verslag, waaraan wij het volgende ontlenden:

"Deze laatste (Dr. Constandse. Red. Doc.) kwam tot de conclusie dat de zedelijke normen, die de gedragingen van mens tot mens regelen, in ieder mens dezelfde zijn en dat zij daarom verre de begrenzingsgrenzen overschrijden, die door godsdiensten en andere wereldbeschouwingen worden gesteld.

Uiteraard een opinie, die door zijn gesprekspartners niet werd gedeeld. Prof. Barendse zag als het begin van de zedelijkheid in de mens de doorbraak van de redelijkheid, waardoor hij zich verheft boven het instinct en de overwegingen van nuttigheid en die van het ogenblikkelijke belang. Met zijn moraliteit alleen kan men echter niet zijn volledige menselijke bestemming bereiken.

Dat kan slechts, indien de redelijkheid tenslotte uitmondt in iets anders - de mensenliefde, die uitzicht geeft op de liefde tot een suprapersoon, God. Als zodanig vond hij in de moraal een godsdienstig perspectief.

Hetgeen Prof. van Niftrik stelling deed nemen met de verklaring, dat de Christen de gehoorzaamheid aan God als hoogste vrijheid beleeft en dat voor

hem de hele ethiek slechts een avontuur is om aan die relatie tot God vorm te geven. De christelijke religie wil juist het "wettische" kader, waarin alle zedelijkheid gevangen ligt, doorbreken.

Deze verschillende waarderungen van de zedelijke normen omtrent goed en kwaad (een "voorscholing" in de gedachtengang van Prof. Barendse, een "hulpmiddel" volgens Prof. van Niftrik en een bewijs van 's mensen zelfstandigheid, naar het oordeel van de humanist Constandse) hebben geleid tot een zeer levendig en diepgaand debat, dat door een talrijk gehoor is bijgewoond. Gespreksleider was Dr. W.A. 't Hart.

Zo de ouden zongen

In het kader van de jeugdweek werd in Amsterdam een jeugdgemeenteraad gehouden, waar zowaar een voorstel werd behandeld tot verlening van subsidie aan Humanitas. Wij nemen het verslag van de beraadslagingen over dit punt over uit het Algemeen Handelsblad van 9 mei 1956.

Het voorstel tot verlening van een subsidie aan de afdeling Amsterdam van de Ver. op Humanistische Grondslag "Humanitas" tot f. 5.200.-- bracht de rechtse partijen in het geweer.

De K.V.P. was van mening, dat niet de instelling primair was, doch de groep mensen, die hierbij belang hadden. Dat alle gestelde 30% buitenkerkelijken sterk met de humanistische beweging verbonden waren, leek haar niet waarschijnlijk. En het was, volgens haar, niet de taak van de overheid om te helpen een organisatie representatief te maken voor een bepaalde bevolkingsgroep door het verstrekken van subsidies. De A.R. was verheugd omdat hier ruimte bleek voor particulier initiatief. Zij vreesde echter, dat de organisatie zich bezig zou gaan houden met propaganda.

De C.H.U. vond het maatschappelijk werk, dat Humanitas verrichtte mooi en wilde daarom wel voor dit bedrag stemmen, te meer daar het zo laag was. De A.R. meende te zien, dat de staat de Humanistische beweging hier gelijkstelde met een godsdienst en had daar veel bezwaar tegen. Volgens de grondwet heeft de staat de plicht te waken voor handhaving van bestaande godsdiensten en moet daarom ook zorgen dat er geen propaganda wordt gemaakt voor atheïsme. Zij wilde echter liever een compromis dan een stemming, waar de meerderheid zijn wil zou opleggen en meende dit compromis te zien in het gevraagde bedrag, dat naar haar mening laag genoeg was. Dit moest echter geen erkenning inhouden.

Aanval.

Tijdens de beraadslagingen kwam het o.a. tot een felle aanval van leden van de katholieke "werkgemeenschap" en de Prot.chr. "werkgemeenschap" in de P.v.d.A. enerzijds en de K.V.P. en de A.R. anderzijds. De wethouder wees de A.R. er later nog op, dat er eens strijd geweest was om de reformatie!

De P.v.d.A. en de V.V.D. waren beide voor. De woordvoerder van de V.V.D. meende o.a., dat de K.V.P. en de A.R. bang waren voor afval en blijk gaven niet sterk te staan in hun eigen overtuiging. De K.V.P. trachtte het voorstel naar de volgende vergadering te doen verschuiven, doch dit voorstel werd verworpen. Hierna werd het voorstel tot het verlenen van subsidie met 32 voor en 11 tegen aangenomen. Tegen stemden de K.V.P. en enkele leden van de C.H.U. en A.R. Hiermede was een eind gekomen aan deze vruchtbare avond.

"De Hervormde Kerk" over het Humanisme.

In het weekblad De Hervormde Kerk van 17 maart 1956 schrijft Ds. Landsman over Humanisme en Christelijk geloof. Wij citeren hieruit:

We weten wel dat het woord humaniteit op zichzelf genomen, alles behalve duidelijk is. Het kan met allerlei inhoud worden gevuld. Maar als we nagaan wat het Humanistisch Verbond en zijn neven-organisaties beogen, dan is het wel duidelijk, dat dit begrip, zoals het daar wordt gebruikt, de cultuurkring verraaft, waarin het is ontstaan.

En naast allerlei andere invloeden heeft daarin ook het evangelie zijn werk gedaan. Het heeft zijn sporen achtergelaten, ook daar waar het niet meer als boodschap van verzoening en verlossing wordt aanvaard.

Wij zijn het geheel eens met het weekblad "De Bazuin" als het 18 februari 1956 schrijft, dat het streven van het Verbond "getuigt van een bewonderswaardige bewogenheid met de geestelijke nood van vele mede-mensen, die zich aan de zorg van de kerk onttrekken en voor wie het H.V. een steun kan zijn om goede menselijke (en dus: Christelijke) waarden te behouden".

"Een zusters twist", zo noemt de Vrijdenker van 12 april 1956 een discussie, welke gaande is tussen de Heer de Nie van de Vrije Gemeente in "Nieuwe Stemmen" en Dr. Bongers, redacteur van het Humanistische blad "Mens en Wereld", in dat blad. (Februari-nummer N.S., Mens en Wereld van 17 maart).

Aprilnummer N.S.

Wij kunnen die hele discussie niet voor U overnemen, maar wij geven hier een gedeelte uit het commentaar op deze discussie van De Vrijdenker.

De vraag van De Nie was een meer principiële vraag, n.l. of het op de weg ligt van een humanist volgens hem onredelijke en derhalve in vele gevallen ook gevaarlijke geloofsleringen te bestrijden. Dit wordt onder humanisten in de regel tot het negatieve gerekend, terwijl men zich tot het positieve werk wil wenden, n.l. het brengen van bezieling en bezinning in eigen kring en hiertoe wil men buitenkerkelijken tot zich trekken. Bij De Nie ligt nu de zaak meer zo, dat hij meent dat een humanist mede tot taak heeft het onhoudbare, want onredelijke in het geloof van andersdenkenden aan te tonen en hiertegen een strijd bare houding aan te nemen vanwege het eraan verbonden gevaar. Dit is een principiële vraag, die met minder emotie - die Bongers voor strijdbaarheid wil doen doorgaan - beantwoord had kunnen worden, al had hij dan De Nie voor mijn part mogen misprijzen, dat hij de elegantie miste om die vraag niet als een slangetje te stoppen in de aangeboden bloemen bij het feest van het H.V.

Die vraag interesseert ook ons van de Dageraad, daar wij ons verwant voelen met die humanisten, die niet hebben afgelaten de bastions van onredelijk en gevaarlijk geloof aan te vallen en daarmee mogelijk hebben gemaakt, dat er tegenwoordig humanisten kunnen bestaan, voor wie deze aanvallen verouderd en overbodig heten, omdat men thans als een meer positief gevoelde taak voor zich ziet de verdieping van eigen overtuiging. Men kan daarover verschillend denken. De Nie meent, dat het nog steeds zin heeft strijdbaar op te treden tegen andersdenkenden en men kan zeggen, dat dit in de praktijk geen overbodigheid blijkt te zijn, mits men zijn strijdmethoden aan zijn tijd aanpast en hoog houdt. De geschiedenis van het humanisme, ruim genomen, is een geschiedenis van strijd, van een kritische en non-conformistische houding zowel op het geestelijke als op het maatschappelijke vlak. En het zou volgens mij en vele andere humanisten een humanistisch tekort worden als het zijn heugenis aan zijn verleden zou verliezen.

=====